

เมื่อต้องดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย แบบประคับประคอง (Palliative Care) สู่การ "ตายดี"

การดูแลแบบประคับประคอง เป็นการดูแลผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรังและรักษาไม่หาย ซึ่งการดูแลนี้จะครอบคลุมการดูแลทางกาย ใจ ปัญญาและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่าที่สภาพร่างกายและการดำเนินโรคของผู้ป่วยจะเอื้ออำนวย เพื่อให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบ โดยการดูแลนี้จะครอบคลุมการดูแลความเศร้าโศกของญาติผู้ป่วยหลังจากที่ผู้ป่วยเสียชีวิตแล้วด้วย

แพทย์/พยาบาล/ทีมดูแล

1. ควรเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อวินิจฉัยแล้วว่าผู้ป่วยเป็นโรคที่รักษาไม่หาย จนกระทั่งผู้ป่วยเสียชีวิต
2. วางแผนการดูแลล่วงหน้า โดยให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีสิทธิตัดสินใจร่วมกันในแนวทางการดูแล
3. รับฟัง - แนะนำ - ใส่ใจ และให้ความสำคัญต่อคำนิยามความเชื่อ แนวปฏิบัติทางศาสนาของผู้ป่วยและครอบครัว
4. มีระบบการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการดูแลความโศกเศร้าของครอบครัวหลังผู้ป่วยเสียชีวิต

ผู้ป่วย/ญาติครอบครัว

1. ทำความเข้าใจว่า เป็นการดูแลแบบ "ประคับประคอง" ไม่ใช่มุ่งรักษาให้หาย และยอมรับว่า "ความตาย" เป็นกระบวนการธรรมชาติของชีวิต
2. ให้ความรักและกำลังใจกันและกัน

๓. ญาติควรพักผ่อน ทำกิจกรรมต่างๆ ดูแลตนเองด้วย จะได้มีแรงกายแรงใจดูแลผู้ป่วย และหากรู้สึกเสียใจ ก็ควรร้องไห้ระบายออกมา ซึ่งจะช่วยให้ทำใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ในกรณีผู้ป่วยที่เขียนหนังสือแสดงเจตนาไว้ และต้องการขอกลับไปเสียชีวิตที่บ้าน เมื่อผู้ป่วยเสียชีวิตแล้ว ญาติสามารถนำหนังสือแสดงเจตนาไปเป็นหลักฐานประกอบการขอออกหนังสือรับรองการตายและการออกใบมรณะบัตรได้

"เตรียมรับมือให้ดี และทำทุกช่วงนาทีที่มีความหมาย"

ใครช่วยได้? เมื่อต้องใส่ใจดูแลแบบประคับประคอง

บุคลากรด้านสาธารณสุข เช่น

- ★ สถานีอนามัย
- ★ โรงพยาบาลชุมชน/จังหวัด
- ★ หน่วยบริการสุขภาพชุมชน

บ้าน/ชุมชน

- ★ คนในครอบครัว
- ★ คนในชุมชน

เมื่อต้องการดูแลรักษาที่โรงพยาบาลกับที่บ้าน สามารถทำควบคู่ไปพร้อมกับการรักษาอื่นๆ ได้ เพื่อลดความเจ็บปวดทรมาน

ผู้สนใจติดต่อข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ ๘๘/๓๙ ถ.ติวานนท์ ๑๔

หมู่ที่ ๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์: ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๐ แฟกซ์: ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๑-๒

www.nationalhealth.or.th

หรือศึกษารายละเอียดได้ที่ www.thailivingwill.in.th

"ตายดี" 'สิทธิ' ที่คุณเลือกได้ ในวาระท้ายของชีวิต

เมื่อคุณมีสิทธิเลือก "ตายดี" วันหนึ่งคุณจะตัดสินใจอย่างไร?

หากเหตุการณ์เหล่านี้

เกิดขึ้นกับคุณหรือคนในครอบครัว

- ป่วยเป็นโรคที่มีอาการเรื้อรังและอยู่ในระยะสุดท้าย
- นอนบนเตียงผู้ป่วย เจ็บปวด ทุกข์ทรมานกับเครื่องมือช่วยชีวิต
- เกิดความขัดแย้งระหว่างแพทย์กับญาติในการวางแผนรักษา
- เสียค่าใช้จ่ายสูงในการรักษาพยาบาลที่ไม่จำเป็น
- ญาติพี่น้องทะเลาะกัน คนหนึ่งจะ “ยื้อ” อีกคนจะ “ปล่อย”
- เกิดปัญหาท่ามกลางความไม่เข้าใจระหว่างคำว่า “กตัญญู” กับ “สิทธิด้านสุขภาพ”

เราอาจไม่เคยคิดว่า เรื่องแบบนี้จะเกิดขึ้นกับตัวเอง
แต่หากคุณต้องเจอ...แล้วคุณจะตัดสินใจอย่างไร?

ตัวอย่าง การเขียนหนังสือแสดงเจตนา เพื่อแสดงความจำนงล่วงหน้าในการเลือก ปฏิเสธการรักษาของบุคคลต่างๆ ใน สังคมไทย

กฎหมายนอร์ ประเทศไทยเรามีกฎหมายเกี่ยวกับ “สิทธิ” เลือก “ตายดี” ในวาระท้ายของชีวิต ตาม มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ โดยบุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นสิทธิการตายดีตามธรรมชาติ ไม่ใช่การุณยฆาต ไม่ใช่การเร่งให้ตายเร็วขึ้น พร้อมคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุขที่ได้ปฏิบัติตามเจตนาของผู้ป่วยที่ได้ทำหนังสือแสดงไว้ ให้ถือว่ากรกระทำนั้นไม่เป็นความผิด และให้พ้นจากความรับผิดชอบทั้งปวง

สิทธิ ที่คุณเลือกตัดสินใจและวางแผนดูแลตัวเองในวาระสุดท้ายของชีวิตได้ ด้วยการทำหนังสือแสดงเจตนาเพื่อแสดงความจำนงล่วงหน้าในการเลือกปฏิเสธการรักษาเมื่อถึงวาระท้ายของชีวิต

1. การเขียนหนังสือฯ นี้ ไม่ได้หมายความว่า เมื่อปฏิเสธการรักษาในระยะท้ายของชีวิตแล้ว จะไม่ได้รับการดูแลรักษาจากแพทย์ เพราะแพทย์พยาบาลจะยังคงให้การดูแลรักษาแบบประคับประคอง ไม่ให้เจ็บปวดทุกข์ทรมาน
2. สามารถเขียนหนังสือฯ ด้วยลายมือ หรือพิมพ์ก็ได้ โดยต้องลงลายมือชื่อผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา และลายมือชื่อพยานกำกับไว้ด้วย
3. สามารถใช้แบบฟอร์มตัวอย่างที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจัดทำขึ้น หรือจะเขียน หรือพิมพ์ด้วยตัวเองใหม่ทั้งฉบับก็ได้ (ดาวน์โหลดได้ที่ www.thailivingwill.in.th)
4. ผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป สามารถทำหนังสือฯ ได้ ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่านี้ ควรให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่ดูแลมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับแพทย์
5. เมื่อเขียนหนังสือฯ เสร็จแล้ว ให้พกติดตัว หรือแจ้งให้โรงพยาบาลที่เข้ารับบริการ หรือบอกลูกหลานคนใกล้ชิดให้ทราบว่าได้เขียนหนังสือฯ ไว้
6. หากอยู่ในภาวะซึ่มเศร้า หรืออาการจิตเวชอื่นๆ ต้องให้จิตแพทย์ประเมินก่อน
7. หนังสือฯ นี้ มีได้หลายฉบับ จึงจำเป็นต้องระบุวันที่เขียนไว้ และให้ยึดเอาวันที่ล่าสุดเป็นหลัก
8. เมื่อเขียนหนังสือฯ แล้ว ต่อมาเกิดเปลี่ยนใจก็สามารถยกเลิกได้ภายหลัง

“การเรียนรู้ชีวิตใกล้ตาย ทำให้มีปัญญาที่สมบูรณ์ขึ้น
เราจะศึกษาความเจ็บ ความตาย ความทุกข์ให้มันชัดเจน
ไม่สบายทุกข์ที่ก็ฉลาดขึ้นทุกที่เหมือนกัน
การตายเป็นหน้าที่ของสังขารอย่างไม่มีทางเปลี่ยนแปลงแก้ไข
นอกจากการต้อนรับให้ถูกวิธี”

พุทธทาสภิกขุ
จากหนังสือ ปัจฉิมอาพาธ ท่านพุทธทาสมหาเถระ